

Особый акцент в статье сделан на осуществление практического шага в реформах - проекты законов против сексизма, полную либерализацию торговли услугами между Украиной и Европейским Союзом и полноценную интеграцию Украины во внутренний рынок Европейского Союза.

Ключевые слова: евроинтеграция, Европейский Союз, модель евроинтеграции, законодательная база, социальные ориентиры, ценности демократии, гендерное равенство, права человека.

Abstract. The article highlights the main points on the way of Ukraine's approach to the EU since the beginning of the declaration of independence. The main mechanism of Ukraine's approach to the EU is the Legal Legislation, the features of which are highlighted in the article. Trends and prospects of development of relations between Ukraine and the EU using scenario analysis are considered. The development of the rule of law and civil society in Ukraine through the involvement of European experience and the search for ways to solve problems of integration processes in the economic and political space is presented.

The article focuses on the implementation of a practical step in reforms - draft laws against sexism, full liberalization of trade in services between Ukraine and the European Union and full integration of Ukraine into the internal market of the European Union.

Key words: European integration, European Union, model of European integration, legal framework, social guidelines, values of democracy, gender equality, human rights.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Федоришина О. О. Проблеми інтеграції України до Європейського Союзу. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1103>
2. Управління з питань внутрішньої та інформаційної політики Херсонської облдержадміністрації. Європейські перспективи України. URL: <http://kakhovka-rada.gov.ua/ua/news/evropejski-perspektivi-ukraini-4516>
3. Сабан М. В. Переваги і недоліки інтеграції України до ЄС. URL: http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/67697.doc.htm
4. Європарламент про асоціацію з Україною: успіхи попри тривожні сигнали – 2021. URL: <https://www.dw.com/uk/yevroparlament-otsinyv-uhodu-pro-asotsiatsiiu-z-ukrainoiu-uspikhy-popry-tryvozhni-syhnaly/a-56517893?maca=ukr-rss-ukrnet-ukr-all-3816-xml>
5. Законодавче наближення і пряма дія Угоди про асоціацію. – 2019. URL: <https://eu-agreement.era.com/b2/p4>

УДК 811.112.2'373.46:33]:821.112.2'06-92=161.2

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ СКЛАДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ ТА ЇХНІЙ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКОМОВНИХ ГАЗЕТ)

М. П. Покора, В. М. Манакін

Анотація. Статтю присвячено вивченню структурно-семантичних особливостей багатокомпонентних іменників у німецькій мові та дослідженню методів їхнього перекладу українською. Дослідження проведено на матеріалі складних іменників економічного спрямування, вилучених методом суцільної вибірки з німецькомовних газет. Корпус фактичного матеріалу складається з 427 одиниць. У пропонованій статті наведено структурно-семантичні особливості багатокомпонентних слів, а також перекладацькі трансформації і методи перекладу. Проведене дослідження дало можливість виокремити найпродуктивніший метод перекладу складних слів. Ним виявився метод калькування. Найрідше застосовувався метод модуляції.

Ключові слова: словоскладання, композит, перекладацька трансформація, метод перекладу, еквівалентність.

1. Вступні зауваження. Словотвір, будучи органічно пов'язаним із процесами розвитку лексики, фіксує постійні зміни у суспільному житті: частина слів випадає з активного словника, а натомість з'являється об'ємний пласт нових лексичних одиниць, що утворилися в результаті словотворення за допомогою словотворчих засобів і моделей, які існують у мові. Словниковий склад сучасної німецької мови на дві третини складається з

субстантивних композитів, 77,9 % з яких – складні слова, утворені суто з іменникових основ [1, с. 3–6]. Словоскладання вважається провідним способом словотвору в німецькій мові. За визначенням Т. С. Володіної і В. М. Радзіон, «словоскладання – це спосіб словотвору, що властивий всім індоєвропейським мовам, коли складне слово утворюється шляхом поєднання декількох слів чи основ» [2, с. 72].

У перекладі німецьких складних слів українською можуть виникати певні труднощі через те, що словоскладання не входить до провідних способів словотворення слов'янських мов. Окрім того, значну кількість композитів не зафіксовано в словниках, адже вона утворюється в процесі мовлення. Саме з цієї причини важливо приділити особливу увагу аналізу виконання перекладу багатокомпонентних іменників українською мовою, притаманним перекладацьким трансформаціям, до яких вдаються перекладачі, та продуктивним методам перекладу.

Отже, беручи до уваги все вищезазначене, можна підсумувати, що актуальною є проблема не лише вивчення структурних, семантичних, словотвірних та інших особливостей іменників-композитів економічного спрямування, але й особливості перекладу зазначених одиниць з німецької мови українською через те, що це питання ще недостатньо вивчене.

Об'єктом дослідження в роботі є складні іменники економічного спрямування.

Предметом дослідження є структурні особливості зазначених одиниць, а також особливості їхнього перекладу українською мовою.

Метою роботи є дослідження та аналіз структурних особливостей складних термінів економічної спрямованості у сучасній німецькій мові на матеріалі німецькомовних газет, а також визначення основних способів їхнього перекладу українською мовою.

Для досягнення цієї мети передбачено розв'язати такі **практичні завдання**:

- визначити теоретичні засади словотвору як одного з основних способів поповнення словникового складу німецької мови;
- з'ясувати сутність термінологічної номінації у словоскладанні;
- скласти корпус практичного матеріалу;
- описати структурні особливості дібраних складних іменників;
- класифікувати складні іменники економічної тематики відповідно до їхніх структурних особливостей;
- проаналізувати особливості перекладу досліджуваних композитів.

Відповідно, актуальною є проблема не лише вивчення структурних, семантичних, словотвірних та інших особливостей іменників-композитів економічної спрямованості, тобто з'ясування специфіки їхньої внутрішньої будови та зовнішнього оформлення, але й особливості перекладу зазначених одиниць з німецької мови українською, що і зумовлює **актуальність** пропонованого дослідження.

Корпус складається з 427 іменників, вилучених методом суцільної вибірки з таких джерел: «Das sind Deutschlandsgrößte Handelspartner», «USA vs. China: der Kampf um die Dominanz in der Weltwirtschaft», «Tiefer geht's(n)immer bei Bayer», «Urlaubstage auszahlen: Das ist nur in einem konkreten Fall möglich», «Vorsorgevollmacht und Betreuungsverfügung: Wichtige Entscheidungshilfen für Angehörige» та ін.

2. Структурні особливості складних іменників економічного спрямування, відібраних з німецькомовних джерел фактичного матеріалу. У цій роботі було проведено аналіз структури 427 складних іменників економічного спрямування, утворених способом словоскладання, з огляду на кількість компонентів, наявність з'єднувального елементу та їхню частиномовну приналежність.

Відповідно до кількості компонентів, з яких утворені складні економічні терміни, їх можна поділити на 4 групи:

- двокомпонентні – 287 одиниць (67,21 %), напр.: *Wohnungs-eigentum* 'право власності на житло', *Stimmungs-indikator* 'психологічний індикатор';
- трикомпонентні – 122 одиниці (28,56 %), напр.: *Wert-papier-verwahrung* 'зберігання цінних паперів', *Niedrig-lohn-jobs* 'робота з низькою заробітною платою';

Кількість чотири- та п'ятикомпонентних складних іменників є невеликою – 18 одиниць, що складає 4,23 % від загальної кількості, що зумовлено доступністю дво- або трикомпонентних іменників для читача і економією мовного виразу.

За частиномовною приналежністю компонентів багатоконпонентні іменники слід класифікувати за такими словотвірними моделями:

- іменник + іменник – 199 одиниць, 46,6 %, напр.: *Existenz-minimum* ‘прожитковий мінімум’; *Zoll-einnahmen* ‘доходи, які приносить митниця’; *Immobilien-käufen* ‘купівля нерухомості’;

- прикметник + іменник – 75 одиниць, 17,6 %, напр.: *Finanz-aufsicht* ‘фінансовий нагляд’; *Weiter-entwicklung* ‘подальший розвиток’; *Extra-vergünstigung* ‘додаткова пільга’;

- іменник + іменник + іменник – 69 одиниць, 16,2 %, напр.: *Daten-schutz-standard* ‘стандарт захисту інформації’; *Lohn-steuer-klasse* ‘клас податків на доходи фізичних осіб’; *Kredit-karten-herausgeber* ‘видавець кредитної картки’;

- прикметник + іменник + іменник – 21 одиниця, 4,9 %, напр.: *Mindest-geld-eingang* ‘мінімальне грошове зарахування’; *Schwellen-länder-währung* ‘валюта країн, що розвиваються’;

- дієслово + іменник – 9 одиниць, 2,1 %, напр.: *Abrechens-typ* ‘тип підрахування’; *Bestands-kunden* ‘наявні клієнти’; *Bezahl-terminal* ‘платіжний термінал’.

На наступному етапі дослідження було проведено аналіз ролі з'єднувального елемента у складі багатоконпонентних іменників економічного спрямування в німецькомовній пресі. Виявлено, що більшість становлять неповноскладні композити, тобто слова, безпосередні складники яких поєднуються між собою з допомогою з'єднувального елемента *-s-* (220 одиниць, або 51,5 %), напр.: *Handlung-s-fähigkeit* ‘дієздатність’; *Zahlung-s-system* ‘система платежів’; *der Regierung-s-berater* ‘урядовий радник’. Наступною виявилася група складних іменників, які можна назвати повноскладними, тобто такими, компоненти яких поєднуються між собою без допомоги з'єднувального елемента (171 одиниця, або 40 %), напр.: *Existenz-minimum* ‘прожитковий мінімум’; *Extra-vergünstigung* ‘додатковий підрібок’; *Konzern-führung* ‘керівництво групи’. Аналіз багатоконпонентних іменників засвідчив, що неповноскладні композити домінують над повноскладними. Стосовно набору з'єднувальних елементів у складі композитів у дібраному матеріалі дослідження слід зазначити, що реалізованими виявились такі елементи: *-s-*, *-es-*, *-n-*, *-en-*, *-er-*, – при чому перший із них переважає.

3. Особливості перекладу композитів у галузі економіки. Переклад німецьких субстантивних композитів є однією з основних актуальних перекладацьких проблем у лінгвістиці через те, що велика кількість складних слів утворюється у мовленні (усному і письмовому) і не закарбована у словниках. Особливі труднощі при перекладі викликають копулятивні і ідіоматичні композити, які, у більшості випадків, не мають сталих еквівалентів і для їхнього адекватного перекладу необхідно застосовувати перекладацькі трансформації [3, с. 57]. Перекладацькі трансформації можна класифікувати за характером відхилення від міжмовних відповідностей: морфологічні, стилістичні, синтаксичні, семантичні та змішані. До основних способів (методів) перекладу композитів українською мовою належать: еквіваленція, модуляція, калькування, транскрибування, експлікація (опис), транспозиція. Переклад – це комплексний процес, результат якого у кожному конкретному випадку спричинений безліччю чинників, що потребує знання як іноземної, так і рідної мови, а також культури та соціальної специфіки двох країн. В. Р. Карабан виокремлює такі лексичні труднощі науково-технічного перекладу: багатозначність слів і вибір адекватного словникового відповідника чи варіанта перекладу певного слова, особливості різних методів перекладу лексики, визначення межі допустимості перекладацьких лексичних трансформацій, переклад аббревіатур, термінів-неологізмів і т. д. [4, с. 12].

У ході дослідження було з'ясовано, що найбільшу кількість складних іменників перекладено методом калькування:

- 182 одиниці, 42,62 %, напр.: *Verdopplungsrate* ‘ставка подвоєння’; *Betrugsrisiko* ‘ризик шахрайства’; *das Entscheidungsergebnis* ‘результат рішення’.

Переклад методом еквівалентності застосовувався рідше:

– 149 одиниць, 34,89 %, напр.: *Aufnahmegebühr* ‘вступний внесок’; *Ausgangsbeschränkung* ‘комендантська година’; *Arbeitsniederlegung* ‘страйк’.

Методом транспозиції перекладено незначну кількість композитів:

– 61 одиниця, 14,29 %, напр.: *Tochterfirma* ‘дочірня компанія’; *Beschäftigungsverhältnisse* ‘трудові відносини’.

Метод експлікації також не дуже уживаний:

– 29 одиниць, 6,79 %, напр.: *Verkaufsdruck* ‘наплив пропозицій на продаж’; *Renditeziel* ‘мета, що полягає в отриманні відсотків’; *die Nullzinspolitik* ‘політика нульової процентної ставки’.

Методом транслітерації перекладено лише окремі іменники:

– 4 одиниці, 0,94 %, напр.: *Vielfliegerprogramm* ‘програма частого флаєра’; *Senkrechstarter* ‘прямий стартер’; *Luftfahrtholding* ‘авіаційний холдинг’.

Метод модуляції застосовувався найрідше:

– 2 одиниці, 0,47 % напр.: *Knappheitsrente* ‘рента у зв’язку з дефіцитністю ресурсів’; *Katastrophen– eistandsfond* ‘фонд ліквідації наслідків катастроф’.

Після проведення ретельного аналізу матеріалу дослідження було встановлено, що найпоширенішим методом перекладу складних слів економічного спрямування у німецькій мові є метод калькування. На другому місці за частотою застосування виявився переклад методом еквівалентності. Модуляція і транслітерація належать до найменш розповсюджених методів перекладу композитів, які входять до вибірки наведеного дослідження.

4. Підводячи підсумки проведеного аналізу, можна зробити такі висновки:

– словоскладання вважається провідним способом словотвору сучасної німецької мови. Висока продуктивність словоскладання дає підстави вважати, що композити у німецькій мові складають основну частку новоутворень у її словниковому складі;

– багатокомпонентні утворення (три- та чотирикомпонентні складні слова) представлені поодинокими прикладами, 29 одиниць (9 %), переважну більшість серед досліджуваних одиниць складають двокомполіти;

– неповноскладних композитів (220 одиниць, або 51,5 %) виявлено більше, ніж повноскладних (171 одиниця, або 40 %);

– переважну більшість складних слів з вибірки перекладено методом калькування (182 одиниці, 42,62 %). Найрідше застосовувались методи транслітерації та модуляції (6 одиниць, 1,41 %).

Перспективним можна вважати проведення перекладацького аналізу німецькомовних текстів економічного спрямування з урахуванням стилістичних особливостей, лексичних та граматичних трансформацій, що використовуються для передачі іменників-композитів на позначення економічних термінів засобами української мови, визначенням рівнів еквівалентності, на яких здійснюється україномовний переклад та прагматичних особливостей цих текстів.

Анотація. Стаття посвящена изучению структурно-семантических особенностей многокомпонентных существительных в немецком языке и исследованию методов их перевода на украинский. Исследование проведено на материале сложных существительных экономического направления, изъятых методом сплошной выборки из немецкоязычных газет. Корпус фактического материала состоит из 427 единиц. В предлагаемой статье приведены структурно-семантические особенности многокомпонентных слов, а также переводческие трансформации, которые применяют переводчики. Проведенное исследование дало возможность выделить наиболее продуктивный метод перевода сложных слов. Им оказался метод кальки. Реже применялся метод модуляции.

Ключевые слова: словообразование, композит, переводческая трансформация, метод перевода, эквивалентность.

Abstract. The article is devoted to the study of structural and semantic features of composite nouns in the German language and the study of methods for their translation into Ukrainian. The research is conducted on the material of complex economic nouns, extracted by continuous sampling method from German-language newspapers. The corpus of factual material consists of 427 units. The structural-semantic features of the multi-component words

are presented in the given article, as well as the translation transformations which are used by the translators. This research enabled the identification of the most productive method of translating compound words. It turned out to be calque. The modulation method was used less frequently.

Keywords: morphological derivation, compound, translation transformation, translation method, equivalence.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ortner L., Müller-Bollhagen E. Substantivkomposita (Komposita und kompositionsähnliche Strukturen 1) Deutsche Wortbildung: Typen und Tendenzen der deutschen Gegenwartssprache; eine Bestandsaufnahme des Instituts für Deutsche Sprache, Forschungsstelle Innsbruck. Vierter Hauptteil Sprache der Gegenwart, Bd. LXXIX. Berlin; New York: de Gruyter, 1991. 863 s.
2. Володіна Т. С., Радзін В. М. Словоскладання іменників у німецькій та українській мовах. *Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]*. Сер.: Філологічна. 2013. Вип. 37. С. 70–73.
3. Вашунин В. С. Субстантивные сложные слова в немецком. М.: Высшая школа, 1990. 158 с.
4. Карабан В. Р. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську. Вінниця: Нова книга, 2003. 126 с.

УДК : 811.111:004.738.1(086.8):(811.161.2'37:641)

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НОМІНАЦІЇ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ ТА СТРАВ В АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ YOUTUBE ДИСКУРСІ

А. Ю. Роллер, О. О. Залужна

Анотація. Стаття присвячена аналізу структурних та семантичних особливостей номінації продуктів харчування та страв. Кулінарний дискурс – це особливий вид масової комунікації, який характеризує всю систему харчового процесу, що складається з таких етапів: обробка харчової продукції, підготовка харчової продукції до приготування, процес приготування та споживання їжі. Дослідження здійснюється на матеріалі відеофайлів, розміщених на відеохостингу YouTube. Їжа є однією з найпопулярніших тем у створенні контенту у сфері цифрового маркетингу. У рамках аналізу було виокремлено такі структурні типи кулінаронімів: похідні та непохідні; а також 4 основні семантичні групи: їжа рослинного походження, їжа тваринного походження, зернові культури та вироби з борошна, напої.

Ключові слова: дискурс, кулінарний дискурс, кулінароніми, структура, семантика, похідні, непохідні слова.

1. Вступні зауваження

Кулінарний дискурс, як показує практика сучасних ЗМІ, користується великим попитом у аудиторії, адже сфера харчування – один із найважливіших факторів людського життя. У лінгвістичних працях останніх років дискурс вивчається як багатовимірне явище з урахуванням когнітивних, етнопсихологічних, культурних, соціальних, політичних та інших факторів [1].

У сучасній лінгвістиці немає єдиної думки щодо визначення терміну «дискурс». Однак у більшості праць вітчизняних та зарубіжних учених існує традиція, за якою «дискурс» розуміється як цілісний мовленнєвий твір у різноманітті його когнітивно-комунікативних функцій. Наприклад, Т. ван Дейк інтерпретує дискурс як комунікативну подію (єдність мовної форми, значення та дії), відтворену учасниками спілкування; подію, в якій не тільки мова бере участь у її фактичному використанні, але й ті психічні процеси, які неминує супроводжувати процес спілкування [2, с. 69].

У цій науковій розвідці за робоче прийняте наступне визначення: дискурс – це складне комунікативне явище, мова в поєднанні з її екстралінгвістичними властивостями, що має соціально обумовлену подієву спрямованість.

Актуальність даної роботи зумовлена потребою дослідження структури одиниць на позначення продуктів харчування та страв в англійськомовному YouTube дискурсі.